Kat. Komp.
41726
BIBLIOTHECA UNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS
I
Mag. St. Dr.
P

PASSYA
BEZ
COMPASSYI
MAK
ZBAWICIELOWI
PRZYDAWAIĄCA,
z KOMPASSYĄ
VMNIEYSZAIĄCA,
Káznodźieyſką Indukcyą
PRZEZ
X. ANTONIEGO CHRYZANTEGO
ŁAPCZYNSKIEGO,
Kánoniká Smolinſkiego, Káznodźieię Kollegiáckiego Swięto-Floryáńſkiego, Proboſzczá Swięto-Szczepáńſkiego Spitálnego Krákowſkiego,
W KOLLEGIACIE S. ANNY
NA PASSYI
We Wtorek *poſt Dominicam Lætare*
REMONSTROWANA,
Roku 1720.

W KRAKOWIE,
w Drukárni, JAKÓBA MATYASZKIEWICZA.

N 237
BIBLIOTH: UNIV: JAGELLONICÆ

41726 I

Sidera Prima Poli. *Aratus.*

Cælum imitata Domus, *Lucanus.*
Progeniem claram, terris porrexit & Astris, *Statius.*
Cui Genus eggregium fulget de Luce priorum. *Ventius.*
Hæredis radio ſplendet origo Patrum. *Idem.*
Inclyta progenies ornavit luce priores. *Idem.*
Junctaq; cum LUNA lumina ſolis erunt. *Ovidius.*

Wielmożnemu, Prześwietnemu y Nayprzewielebnieyſzemu,

IEGOMOSCI XIĘDZV,

MICHAŁOWI WODZICKIEMV,

KANONIKOWI KATEDRALNEMU KRAKOWSKIEMV,

y przez tęż Dyoecezyą

I. O. Xiażęćiá IMći Biſkupá Krákow: P. M. M.

SĘDŹIEMU KOMMISSARZOWI GENERALNEMU,

Memu Wielce Mośćiwemu Pánu Pánu y Dobrodźieiowi.

PRzyćmiłá niegdy Compáſſya Słońce, kiedy śmiertelnym zachodem Przedwieczney Swiátło Spráwiedliwośći, Lumen de Lumine, *w generalney záſmuconego świátá żáłobie, páſſyonálnym przygá-*

)(

sło

ſło záćmieniem, *wyiáśnia świetne táż ſámá Cyntye*, *kiedy tráhiczne Sykulſkich wieczorow rozpędźi wſzy poſępy*, inter virtutum meritorumq; Ideas, *w Herbownym Twoim mieśći ſię XIĘZICU*. Wielmożny Mośći XIĘZE KOMMISSARZU GENERALNY, Moy Wielce Mośćiwy Panie y Dobrodźieiu. *Pięknym Cnoty iáśnieie ten promieniem, kto z świetnym gdność konformuie Imieniem; ále iáśnieyſzy Niebu luſtr z śiebie dáie, kto przykłádnym świátu ſplendorem ſię udáie*. Qui ad juſtitiam erudiunt multos quaſi STELLÆ in perpetuas æternitates. *Tákie łony Herbowne Jáśnie Wielmożnych WODZICKICH Luny ze zápalaia; kto* cum Divino Philoſophorum oculo, *nie poſtrzeże ſię z Platonem? że* Sydera FRATRES *Jáśnie Wielmożni trzey Bráćia WODZICCY ták świát Polſki yllumınuia poſtronny, że wielkiego Imienia Cnot y Godnośći Ich fulgorem, ták iáſnym wſzelkiey doſkonáłośći wzorem podmieśięczne zdádza ſię wſzyſtkie rektyfikowáć ſubjecta. Bá choćiayby to rzecz do bayki niż do prawdy zdáłá ſię być podobnieyſza, że* in concavo Lunæ, rerum Ideas *przezorna miáłá depozytowáć nátura, dźiś ſię to ſprawdziło, że w Herbownym Jáśnie Wielmożnych WODZICKICH MIESIĄCU wſzelkiey exemplárney*

)(ney

ney receptacula *Cnoty nie ziemſkie ichże gdy ułożyło przyrodzenie, y śiebie y świát niemi roziáśniło.* Virtus eſt enim lucis æternæ. *Tu Niebieſka w MICHALE o honor Boſki żárliwość, tu Seráficka práwie ku BOGV, Boſkiey náśládowniczá ku bliźniemu, nieporownána ku Oyczyznie y dobru poſpolitemu miłość, tu Candor bez przyſady, tu Słuſzność, tu Spráwiedliwość, tu rozſadney Specimen Vwagi, moderowáney ludzkośćią exemplarz powagi, tu nieintereſſowáney Niebieſkiey żywe dokumentá choyności, tu ápprecyowáney, tu depredykowáney ſam wybor godnośći, tu wſzekiey zbior Cnoty, tu wſpániáłe y nayzacnieyſze* Nobiliſsimi Dotes animi, *nieprzeiętym kiedy lokuią śię nátłokiem, y Boſkim állewiácyą czyniącey poſſyom, mieyſce dáiąc Compáſsyi, nieſkąpym ieyże iáśnieią bláſkiem: w ten czás nayoſobliwiey, kiedy przy generálney świątobliwych Kompáſsyi Sądow, ſámá* in Domo LVNÆ *ſtánąwſzy* Aſtrea, pellens opera tenebrarum, *godne iáśnieyſzego Słońcá, nád Prometeuſzá ſkuteczniey ożywia Akcye, wſzelkie záś páſsye BOGV czyniące y bliźniemu, mortyfikuie, eliminuie nieprzyſtoyności. Tym tak iáſnym wielkich Cnot ſplendorem, kiedy* ceu LVNA ignes inter minores, *Prześwietny* in ſole publico *wydáieſz śię*

PRAŁACIE, zbywa mi powinßowáć, żebyś poty świetnieyßemi coraz wielmozniał Honorámi, poki w wßelkich ßczęśliwości y Preeminencyi pełni Herbowny MIESIĄC Twoy nie ſtánie. Creſce donec totum impleveris Orbem. *Tak* intimis *życzy* deſiderijs.

Wielmoźnego, Prześwietnego y Nayprzewielebnieyſzego, W. M. W. M. P. P. y Dobrodźieiá,

Nayniżßy Sługá

X. A. C. Ł. Author niegodny.

K A-

KAZANIE

We Wtorek *post Dominicam Lætare* ná Pássyi w Kollegiácie S. ANNY.

Quid me quæritis interficere?
A czego mnie ßukáćie zábić? Ioan: 7.

STrách mowić! niewiedźieć iák co y mowić! okropne Zbáwićielá mego Sárkázmy! strászna nástępowánia ná zdrowie y żyćie swoie exprobrácya! przerażáiąca słuch y serce querelá! *Sermo Domini vivus & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & penetrans usq; ad divisionem animæ & spiritus.* Hebr: 4. Mowá Boska żywa y żwáwa, mowá nad wszystkie naybystrzeysze miecze przerażáiącsza, w przelęknionych uszách moich zágrzmiáłá, Sens y Káznodźieyskie pomieszáłá dowćipy. *Dominus Majestatis intonuit.* Psal: 28. Pan wielkiego, á ieszcze obelżonego Máiestatu, strászna y żadnym nie zápámiętána wiekiem záhukał

Joann: 7. mię konsternácyą. *Quid me quæritis interficere?* A
Abac: 7. czego mię szukaćie zábić? *Audivi & conturbatus est venter meus! audivi, & contremuerunt labia mea!* Vsłyszałem to y zmieszałem się, usłyszałem, y zádrżáły wárgi moie. A wiećież co
S.August: się to dźieie? co mię ták álteruie? *O mira res! o stupendum prodigium!* O cudźie nád cudámi! *Proh*
Joel: 1. *dolor! Audite hæc senes, auribus percipite omnes habitatores terræ! si factum est in diebus vestris simile huic? Filijs vestris hæc narrabitis, & filij vestri filijs suis, & filij filiorum vestrorum, generationi quæ veniet.* Słuchayćie tego stárzy, słuchayćie y młodźi, słuchayćie wszyscy Obywátele źiemscy, ieżeliśćie zápámiętáli? ieżeli się co tákiego stáło w żyćiu wászym? ábo w żyćiu Oycow wászych? Synom wászym opowiádáć to będźiećie, á Synowie wáśi, Synom swoim, á Synowie Synow wászych pokoleniu, ktore po nich nástąpi. *Ecce stultitia*
S.Bernard: *mortalium, æterni Patris condemnat Sapientiam! reus innocentiam! homo DEVM! peccatum flagellat Sanctitatem.* Oto głupstwo śmiertelnych ludźi, Mądrość Oycá Przedwiecznego potępia! oto winowáycá niewinność! człowiek BOGA! grzech biczuie świątobliwość! Oto sługá ná Páná, poddány ná Dźiedźicá, oto iákom (powiedźiał) człowiek ná BOGA! bunt piekielny, y Scewolowych godniey-
Job: 15. szą kominow podnośi rękę! *Tetendit manum suam adversùs DEVM, & contra Omnipotentem roboratus est.*

est. Oto wśćiekłe, y piekielney Meduzy podnieċone ozogiem Zydostwo, miece się ná Chrystusá! *Insurgens omnis multitudo adversùs Dominum & adversùs Christum ejus.* Szukáią, imáią, biją, kátuią, tyránnizuią. *Horrescant Cæli,& contremiscat terra, quomodo DEVS Alapis concuti potuit?* Wzdrygniyćie się Niebá! zádrżyi źiemio! iák BOG mogł bydź imány? bity? policzkowány? Strách mowić! *DEVS Author naturæ vim patitur,*(dla energij coś máło mienię,) niewiedźieć iák co y momić; *Et mundi machina non subvertetur.* Gwałt! Gwałt! (woła Dionizyusz Areopágitá) BOG Author nátury, gwałt ćierpi; Strách mowić, gwałt się dźieie Chrystusowi, kiedy go szukáią ná zábićie, *quærunt interficere.* Niewiedźieć iák co y mowić; á świát się nie zápádnie? á miżerna tá, y ná sámego BOGA zuchwáłe czyniąca máchinácye, máchiná świátá nie przepádnie? á wzgárdzona tá, ná iednych trzech Pálcách Boskich záwieszona; *Appendit tribus digittis universam molem terræ,* gałká świátowa nie upádnie. *Et mundi machina non subvertetur?* Iák spráwiedliwa gniewu Boskiego surowość, zážártego tumult Zydostwá, y wśćiekłą wytrzyma Gigánthonomáchią? Iák, ták zelżywą Chrystusá swego, (ktorego się y tchnąć nie pozwolił, *nolite tangere Christos meos,* znieśie konfuzyą? Nie tárgnął się ná żyćie Chrystusowe hárdy z swemi Lucyper Adhærentámi, ádoráćyi

Math: 12. Psal: 2. S. Chrys: Dionisius Areopag: Joan: 7. Isaiæ 40. 1. Par: 16. 22.

tylko Wćielonemu uczynić BOGV, zuchwáła
Apoc: 13. zbrygował się ámbicyą, *Ponam thronum meum ex adverso.* á nieskáffowáną záraz zátrácony kondemnatą, nieszczęśliwe ná to po wszystkie wieki ingeminuie biádánia, *Væ! væ! væ in æternum.* Nie śiepał się ná BOGA Adam, ná iákąś tylko
Gen: 2. z dostoieństwem Iego pozwolił áffymilácyą; *Eritis sicut Dij*; á piorunistym záraz porážony prze-
Ibidem. klęstwem, *Maledicta terra in opere tuo*, z Ráiu ro-
Ibidem. skoszy pryskáć muśiał coprędcey; *Et emisit Dominus Adam de Paradiso voluptatis.* Forá z dworá, precz z Ráiu Adámie. Nie zábijał, więźił tylko, y nád rozkaz Boski, w przykrey niewoli lud Izráelski uporny trzymał Pháráo, *Non dimittam*, á nieflychánemi go BOG chłustał karámi,
Gen: 4. *Afflixitq; Dominus Ægiptum plagis maximis.* Nie byłá *rebellis Numini*, Márya Aáronowá, mruknęłá tylko ná Moyżeszá, á tradem záraz BOG Wszechmogący twarz białogłowską oszpećił, *Et ecce ap-*
Num: 12. *paruit Maria candens lepra.* Bryknął tylko Moyżeszowi, y Aáronowi, *Chore, Natan* y *Abiron.* á záraz ich źiemiá naprzod, piekło potym pożárło.
Num: 16. *Dirupta est terra sub pedibus eorum, & aperiens os suum devoravit illos, cum tentorijs & universa familia, & discesserunt vivi ad inferos, & perierunt de*
3. Reg: 13. *medio multitudinis.* 3. Regum 13. Porwał się ná Proroká Ieroboám, áliż mu záraz usycha ręká.
4. Reg: 1. *Extendit manum Ieroboam in Prophetam & exaruit ma-*

manus ejus. Polzedł *violenta manu* po Eliaszá Oho-zyaszow Emissáriusz, áż gdy go gwałtem wieść do Páná zámyśla, zstąpiwszy z Niebá ogień y z ludźmi go pochłonął. *Descendit ignis de Cælo, & devoravit illum.* Ták to ták BOG záwsze swego, y sług swoich windykował honoru. A kiedy ná nayukocháńszego Syná iego, *Hic est Filius meus dilectus*, niewierne Zydostwo, brzydkie szárgástwo, bunt piekielny, y wśćiekła czyni konspirácyą, *Convenerunt & consilium fecerunt in unum, adversùs Dominum & adversùs Christum ejus.* Wszechmocność Boska, miłość Oycowska dysymuluie. Bo ią litość, bo ią przemagáiąca ku świátu miłość, utrzymuiąca swoię ták necessytuie potencyą, że dla niey y naymilszego iedynaká odżáłuie. *Ita DEVS dilexit mundum ut Filium suum Vnigenitum daret pro illo.* Bo wszechmocna miłość, y z sámego BOGA tryumfuie: *Quid violentiùs? triumphat de DEO Amor.* Ad Philip: 2. Bo konformuiąca się do woli Oycowskiey, *ita Pater quia ita placitum est ante Te.* Zárowna y nierozdźielna miłość Synowska, nieuchronną tego widząc potrzebę. *Necesse est, ut unus moriatur pro populo, ne tota gens pereat.* Sámá się ná śmierć ofiáruie, *Oblatus est quia voluit*, y ná wszytkie ochotnie rezolwuie kátownie. *Ecce ego me tibi pro hominibus offero ô Pater !. me ergo feri, me flagella, me Crucifige, ut illis parcas.* Oto ia się tobie o Oycze zá ludźi

Math: 17.

Math: 22. & Psal: 2. v. 2.

Joã: 3. 16.

Ad Philip: C. 2. Math: 11. 26.

Joã: 11. 50

Isaiæ 53. v: 12.

ofiáruię! mnieſz tnij, mnie bij, mnie ukrzyżuy,
S. Auguſt: byleś im odpuśćił. *O mira res! o ſtupendum prodigium!* Miłość z potencyi BOGA Záſtępow obráłá, miłość od wſzelkiey rezyſtencyi wſtrzymáłá, ze rwiącym ſię do broni, *Domine ſi percutimus eos in gladio*, y ſtawáiącym przy ſobie Apoſtołom,
Luc: 22. odpowiedźiał, *Sinite uſq; ad huc*, y rezolutne dźiel-
Joan: 18. nego Piotrá wſtrzymał zamáchy, *Mitte gladium tuum in vaginam.* Miłość, że ná ſámego śiebie nie miał reſpektu, oczy BOGV záwiązáłá. *Amor*
S. Auguſt. *Majeſtati oculos clauſit.* Miłość ná wſzelkie przy-
Neoteric: niewoliłá męczárnie. *Cogit amor, cogit vulnera*
Ad Gal: 2. v: 20. *tanta pati.* Miłość ná śmierć wydáłá. *Dilexit me & tradidit ſemetipſum pro me.* Miłość pácyentkę moderowáłá dyſſymulácyą, że pożnemu pámiętnym wiekowi przykłádem, powſtáiącego ná ſię BOG nie ſtłumił Zydoſtwá. Ścierpiał, wytrzymał to wſzyſtko BOG Wſzechmogący; á wytrzymał dla ćiebie y zbáwienia twoiego człowiecze. *Pro te hæc paſſus eſt Chriſtus, tu verò pro illo quid unquam feciſti?* Dla ćiebie y zá ćiebie to wytrzymał Chryſtus, á ty dla niego coś też kiedy uczynił? Powiem: kiedy ći w pierwſzey częśći Kazánia mego dowiedę; że mu miáſto wdźięczności y politowánia, tym ćięższych y nieznośnieyſzych mąk przydáieſz, im go to bárdźiey do ćiebie boli; że ćię nie tylko Męká Iego nie boli, ále go ieſzcze tym nie wy-

trzy-

trzymáńszemi tyránnizuiesz obrázámi, im ćię bárdźiey ukochał, im więcey dla ćiebie wyćierpiał. Przećiwnym sposobem w drugiey częśći Kazánia mego, z tego się wywieść zechcę, że go do tego nic nie boli, kogo Smierć y Męká Iego boli. Kto przy Iego Páſſyi, bez serdeczney nie iest kompáſſyi. O tym ná więkſzą chwałę Mężá boleśći, *Viri doloris*, bo zbolałego ná Krzyżu Zbáwićielá, zá Twoim Mátko Bolesna, ubolewáiąca pod Krzyżem Panno dopomożeniem. Pobłogosłáwisz Doktorską Ręką tonántem nie kántem, depressem nie pompátycznego Stylu excessem, przy IEZVSOWEY mowiącemu oppreſſyi, bezterminálna Vniwersálney Ozdobo Akádemij, Błogosłáwiony IANIE KANTY. Zechcesz *Summi Iudicij* wybaczeniem, y podrożną, y zdefektową supplementowáć eloquencyą. Przezacny Auditorze. *Et Diogeni pars magna Diogenis abest.* Isaiæ 53. Załuski.

Cięſzka y śmierći się rownáiąca Páſſya, *Fortis ut mors*, bez konsolácyi y wszelkiey w nieszczęśćiu bydź kompáſſyi, ćięſzsza y by też niebieskiey niewytrzymána pacyencyi; od kochánego y poufáłego, lub urażonym, lub będąc w utrapieniu przydániem utrapienia, udręczonym być przyiaćielá. *Bárziey boli od swoiego*, Zgodny Sens wszystkich, y pospolite assekuruie przysłowie. A Práktyk S. powiáda. *Molestiùs est ab amico leviter lædi, quàm ab inimico graviter vulnerari.* Cantic: 8.

Doy-

Doymuiącsza rzecz iest, od przyiaćielá delikátnie być uráżonym, niż od nieprzyiaćielá ćięszko ránionym. Ludzkiemu álbowiem zda się rozumowi, że to co od nieprzyiaćioł ćierpiemy znośić-eśmy powinni, ze wszystkich záś rzeczy, rzecz mi się zda bydź naynieznośnieysza, (mowi *Theodoretus*) kiedy domowy y zgodny moy Towárzysz y *Convictor*, y ták Boskich iáko y ludzkich rzeczy wspoł wiádomy, po nieprzyiaćielsku sobie

Poëta. zemną, y coś gorzey postępuie. *Sæviùs hoste nocet.* *Ea* (mowi pomieniony Author) *quæ ab inimicis patimur, tolleranda censemus, omnium molæstissimum mihi videtur, familiarem & concordem meum sodalem, & convictorem factum, & tam Divinarum quàm humanarum rerum conscium, res inimicas &

Theodoretus. Philosoph: hostiles facere.* Náuczył się *injurias accipere & gratias agere.* Właśnie iák owo w gębę wźiąć, á drugiey strony nádstáwić. *Vir secundùm Cor DEI.* Mąż według Sercá Bożego. Prorockim ozdobiony duchem Koronat; á przećię, kiedy mu domowy y poufáły przyiaćiel, czy dokuczył czy tylko przymowił; wynárzekáć, wylámentowáć się nie

Psal: 54. v. 13. może: *Si inimicus meus maledixißet mihi sustinuissem utiq;.* O gdyby mi to był nieprzyiaćiel moy wyrządźił, wytrzymałbym był. Ale to ty człowiek zemną iednomyślny, Wodz moy, y znáiomy moy dokuczyłeś mi, *Tu verò homo unanimis,

Psal: eodem ver: 15. Dux meus, & notus meus.* A iuż też tego nie wy-

ćier-

ćierpię. Y ná drugim mieyſcu uſpokoić ſię nie mogąc, przed ſámym żale ſwoie exágeruie BOGIEM: *Homo pacis meæ, in quo ſperavi, qui mecum dulces cápiebat cibos, magnificavit ſub me, ſubplantationem.* Człowiek pokoiu mego, w ktorym wſzyſtkie pokładałem nádźieie, ktoremum ufał, y wſzyſtkiego podufał, ktory zemną ſłodkie iadał potráwy, y Tokáyſkie wytrząſał kieliſzki, ſerce mi zákrwáwił! Przywykł *ferre mala ſilendo.* Nieporownáney Exemplarz ćierpliwośći, Iob z Athletow naypotężnieyſzy: á przećię kiedy mu ći, od ktorych poćiechy, y iákieytákiey wyglądał kompáſſyi, słowem tylko doieli. Niewymownie ućiąża: *Iob fortiſsimus Athletarum, in cujus libro nihil ita eminet, ut patientia & fortitudo, laborem tamen ſenſit, ex ſermone eorum qui ad ſe viſendi cauſa veniebant.* Mowi *Origenes.* Coż ieżeli do rozpiętey ná Krzyżu ćierpliwośći, zboláłego IEZVSA mego żáłoſne páchos ſmutną obrocę ápplikácyą? wſzyſtkich ten dopełnił tolleráncyi, zwyćiężył pácyencyą. Wytrzymał ſzyderſtwá, pośmiewiſká, zárzuty, kálumnie, potwarze, dyffámácye, kontempty, wiolencye, obelgi, więzy, bićia, y co záiádła wymyślić mogłá tyránnia, á wytrzymał ták, że ná to y nie ſárknął. *IESVS autem tacebat.* A kiedy uważył, że ſię go z Dyſcypułow nayukocháńſzy Piotr záprze, ćięſzkiemi

Pſ. eodem.

Origenes.

Matt 20. v. 31.

Luc: 22. zálał ſię łzámi. *Reſpexit Petrum & egreſſus flevit amare.* Dopieroż kiedy iobie wſpomniał, że go poufáły, kochány wyda ná śmierć Dyſcypuł, ćięſzko ſię zálterował, *Conturbatus eſt*, y z nieutulnym rzekł uboleniem; *Vnus ex vobis tradet me!* báidźiey go do Iudaſzá niewdźięczność, y perekinczykowáta niewierność boli, niż złość záżárta, y wywárta ná ſię do Zydoſtwá ſurowość.

S. Chryſoſtomus. *Magis offendit Iudas prodendo, quàm hi crucifiendo.* Mowi Chryzoſt: S. Zá krzyżowniki ſwoie, żeby

Luc: 23. v: 34. im BOG odpuśćił, modlił ſię Chryſtus, *Pater dimitte illis*; á Iudaſzowi nie przepuśćił; áni mu niewcześna reſtitucya, *projecit pæcuniam*: áni Phá-

Math: 27. v: 4. ryzáyſka niepomogłá konfeſſya; *Peccavi tradens Sangvinem juſtum.* To ták do Iudaſzá wydánego przez niegoż boli to Chryſtuſá, że go Męká iego nie boli, że nád nim, kochánym iego Dyſcypułem, y poufáłym, będąc ádherentem, żadney nie miał kompáſſyi. A iákże go tu boleć do nas nie ma? kiedy my dla ktorych on umierá, y śmierć ſtráſzną ponośi, nie tylko go nie żáłuiemy, nie tylko z nim weſpoł (iakoby właśnie należáło) nie boleiemy, ále mu ieſzcze niewytrzymáńſzego bolu y nieznośnieyſzey przydáiemy páſſyi, uſtáwicznemi męczemy obrázámi, krzy-

ad Hebr: c. 6. v. 6. żuiemy kryminałámi: *Rursùs crucifientes, ſibimet*

Thom: Aq: ſup: Hebr: 6. *ipſis Filium DEI.* Bo *cum peccas Baptizatus quan-*

tum:

tùm ex te eſt das occaſionem, ut iterūChriſtus crucifigatur. Co człowiek, to Boża Męká; co grzeſznik, to powroźnik; co obmowcá, to oprawcá; co páſſyonat, to páſſya, to Kát ná Chryſtuſá. *Vnus quisq́; enim peccator ſecum portat funes vincula tormenta.* S. Hieron. Wielki krzyż ma z námi Chryſtus, wielkie ieſteśmy Boże Męki, bo gdy grzeſzemy BOGA męczemy. *Fabricaverunt ſuper dorſum meum peccatores.* Pſal: 128. v: 3. A co to ſą Páńſtwo moie Máchiáwelſkie owe, czy Achitopelſkie Fábryki? co wiklace mátáctwá y wykręty? ieżeli nie powroz ná Chryſtuſá kręty. Co Gordyiſkich záwiłſzę węzłow powikłánego ſumnienia innodácye? Co zwiazki, y nierozerwáne złych kompánij ligi? co záwodzące y niegodźiwe intrygi? co obowiazuiące do złego obligi? co świát záwięzuiące, y tym podobne namowy? tylko oſnowy, tylko wpijáiące ſię głęboko, y przeżyráiące Ciáło IEZVSOWE poſtronki. Tylko *funes peccatorum.* Pſal: 118. 61: *Funes enim ſunt tortoſa & implicita ligamina.* Caſſiodorus. Kręći wici, wikle ludźi, mata świátem nie ieden, á nie uważa, że tym ſobie Swiętey Wieczności ták zámata drogę, że go z powikłánego ſumnienia lábiryntu, y Swiętſza Aryádná nayzbáwienniey ſza Męká Odkupićielá moiego nie wyprowádźi, nie wywikła ſię poydźie w piekło iák po ſznurze. Złotą nićią Tyryiczykowie kiedyś Herkuleſá wią-

 záli,

záli, my złą tą nićią, złotą ná błoto, ná kał grzechowy zázytą wymową, iedwabnemi słowkámi, Gállikáńskich skuteczniey Herkulesow, gdy sercá ludzkie wiążemy, BOGA przez to więźiemy.
Prov: 5. *Iniquitates capiunt & in funibus peccatorum constringitur.* Ieżeli w niey nie iedná *soluta* więźnie Białogłowá, zá więzy stoi, wiązána mowá. *Oratio ligata.* Wiersze są wirsze, w ktore gdy rozumne rybki wpadaią, więzow Zbáwićielowi dodáią, *prout capiuntur pisces hamo, ita capiuntur homines in tempore malo.* Samá náwet *ligandi & solvendi potestas*, wiążącym iest Chrystusá árkánem, ieżeli się tym ktorymby ich podpiąć lub skroćić należáło, cuglow popuszcza y popręgow. *Non solvit sed Christum illaquent, qui liberiùs resolvit.* Ambrozy S. y w sámey śidło upátruie Religij.
S. Ambros: *Laqueus in religione, Laqueus in studio castitatis.* Nabożne proposita, chwalebne Sluby, święte czyniemy vota, á w tym trzeszczy religia, pada się
Idem. cnotá. *Laqueus in religione, Laqueus in studio castitatis.* O niecnotow nie trudno, dewotow, są podobnieysze do wodki, niż do nabożeństwá Dewodki. *Laqueus in religione.* Będźie owo drugi iákby z święconą wodą z Sákrystyi wypłynął, iákby trzeći dźień z Pánem BOGIEM gadáłá, będźie druga. *En animam & mentem cum qua Dij*
Juvenalis. *nocte loquantur.* Dulzá nieprzyiaćiel. Otoż masz
Du-

Duſze, mowi *Poeta*, z ktorąby Boſzkowie domowi, czy inśi owi po cáłey nocy gadáli, á ćicha wodá rwie brzegi, ma ſwoie ſkryte niedoćieczonych exceſſow wybiegi, *Inveſtigabiles viæ ejus.* Rom: 11. v. 33.
Et centum oculos nox occupat una. Liżyobrazkowie, y zmyśleni nabożniczkowie pochwytnieyśi Ovidius.
do winá y tego w czym ieſt winá, niż *ad Divina, laqueus in religione.* Sidłá to wſzyſtko, *funes* to *peccatorum*, ktore ták IEZVSA mego krępuią, że niemi iák związány z grzechow nas nie rozwiąże. *Funes peccatorum circumdederunt me.* Vrzewnia Pſalm 118. v. 61.
ſobie nie iuż *Ioannes*, ále *IESVS in vinculis.* Podźmyż do bezbożnych owych y niemáiących BOGA w ſercu, ná wſzyſtko złe rozpaſánych *diſsolutioris vitæ* kultorow, o moy BOZE! iák ćięto do nich boleć muśi nayćierpliwſzy Zbáwićielu! że bez kompáſsyi y wſzelkiego miłośierdźia, własnemi ćię według Leoná S. krępuią rękámi. *Eorum manibus nectitur, quorum corde non capitur.* S. Leo Papa.
Kto nie ma BOGA w ſercu, ten wiąże, ten ſwoią ręką zábija Chryſtuſá. Ey Páńſtwo moie doſyć ſię go náwiąża, nákrępuią Herezye, ktore wśćiekłey odwagą bluſfemij Boſtwu Iego uwłoczą. *Væ illis qui verbum ligant, verbum enim ligant, qui Chriſtum hominem tantummodo putant, ligant, qui præſcium non putant, ligant qui Omnipotentem non confitentur.* Twierdźi Niebieſkiey pełny S. Ambr.

 Do-

Doktor Ambrozyi. Myśl przynamniy nád IEZVSEM się zlituymy, Pogáńskie, Heretyckie, y grzechow nászych potárgaymy kręplce. *Dirumpamus vincula eorum.* Ia disswáduię, á grzesznik się ármuie; nie dosyć że wiąże, áż ieszcze y biczuie. *Multa flagella peccatoris.* Nie ieden bicz gotuie. On wiąże, on wiązánego kátuie. Biczem Bożym názywał się Annibál, nie, że ná BOGA nástępował, ále że ćięszkiemi plagámi BOG przez niego rożne chlustał narody. Biczem Bożym, y sámego náwet biczuiącym BOGA, iest grzesznik káżdy. Zna się do tego imieniem wszystkich grzesznikow Izáiasz Prorok, kiedy mowi: *Disciplina pacis meæ super eum.* Da owo ćięgi, ogra, czy (iák mowićie) otnie iák byká ieden drugiego, Bicz to ná Páná BOGA, boli to Zbáwićielá, co boli bliźniego, bo on násze sam bole znośi. *Verè dolores nostros ipse tulit, & languores nostros ipse portavit.* Zachariæ 11. Dwie rozgi Prorok Páński gotuie. *Assumpsi mihi duas virgas, unam vocavi decorem, alteram funiculum.* Wźiąłem sobie powiáda dwie rozgi, iednę názwáłem ozdobą ábo pięknośćią, drugą powrożkiem. Dźiwno mi bárdzo, tym rozg denominácyom; *Vnam vocavi decorem.* Bá gdyby tam oná y naypięknieysza byłá, przećię się oná nie podoba, rozgá to przećię. Widowałem w Niemieckich Kráiách, bá y w Pruś-

sách

Psal: 2. v. 3.

Psal: 32. v: 10.

Isaiæ 5.

Isai: 53. 4.

Zacha: 11.

ſách náſzych málowáne, złoćiſte, y rożnemi świćidłámi y czáczkámi ozdobione roſzczki, ktore tám oni po kolędźie, á po ich mowiąc, ná gwiazdkę, dźiećiom kupuią; á przećię ten rozgi *decor* máło małe kontentuie dźiećiny. *Vocavi decorem*, płácze dźiecko, y pátrzyć ná nię niechce, oſobliwie ieżeli od kſztałtu ledwie nie woła gwałtu. *Aſsumpſi virgam, vocavi decorem.* Zowią tám oni rozgi tákie, Panná rozgá, á po náſzemu Pánná Brzożowſka. Iákoby to *Virgo virga* (mnieyſza o literę byle ſens był.) Pánow Rozgow w Polſzcze iuż zdawna ſię nie ſtáło. Pánny Rozgi zoſtáły, y bárdzo ſię to rozkrzewiło. *Co Virgo to virga.* Co Pánná, to rozgá. Otnie oná nie iednego, oſobliwie ieżeli piękna, *Vnam vocavi decorem*, częſto przy tym dekorze, ten po worze, ow weźmie po ſkorze. Tego tnie ſłowem, owemu przytnie, tego powádźi, owemu gośći ná ſkorę ſprowádźi. *Vocavi decorem virgo virga.* Ale y o Pánu Rozdze niewiem czybym ſię tu nie dopytał? ma owo ſzpetne śmierdźiuchowáte mázgay iáki obyczáie, niechże go ieno Pan Dyrektor, *Virga directionis* wytrzepie z prochu, niech wykurzy y wykrzeſze; áż on grzeczny, áż on piękne, áż miło ma poſtępki. *Vnam vocavi decorem.* Wielkim ſię zowie decorem, rozgá kſztałtuiąca dozorem. Wytrzepie z kurzu Mąż knąbrną

Ibidem.

Ibidem.

Pſal. 44. 7.

Cant. 4. 7. brną Zonę, áż oná z nim pięknie, *tota pulchra es amica mea*, iákby to nigdy nic, *& macula non fuit in te.* Niemáſz iey w czym przygánić, *Vocavi decorem.* Da choćby też Częſtochowſką Abſolucyą, zdęymie z kogo exkommunikę Káplán máiący w ręku *Virgam DEI*, rozgą według zwyczáiu. Aż on właśnie iákbyś ſuknią z kurzu wychędożył lub mietełką wyczeſał pięknym, piękne w oczách Boſkich wytrzepánego grzeſzniká ſumnienie. *Vnam vocavi decorem.* Vczyni kto dyſcyplinę, áliż on zá to niebieſkim Purpuratem. *Hi ſunt qui venerunt ex magnis tribulationibus, & laverunt ſtolas ſuas in ſanguine.* Pięknie im z tym *vocavi decorem.* Wytrzepie rozgá táka *Virga DEI* Dawidá Kr olá, *Scopebam ſpiritum meum.* Aż on *Vir ſecundùm Cor DEI.* Aż on ſię P. BOGV podoba. *Vocavi decorem.* Wytnie Páwłá, *ter virgis cæſus ſum.* Aż mu z tym pięknie, áż on *Vas electionis, vocavi decorem.* O nie biczuie tá, nie boli tá P. BOGA. Tey ſię trzymay, tá ćię zbáwi człowiecze. *Dabit tibi virga ſalutem* Tá ćię od plag piekielnych, tá od Twoich IEZVSA mego wybáwi. *Dabit virga ſalutem.* Ale Pánná rozgá, o moy BOZE! iák ćiężko, y iák część, y twoie y Serce kwili IEZVSOWE. Miodem rozgi názywáią, Miod rozgá, Pánná rozgá. *Favus diſtillans labia Meretricis.* Słodka mowá, cukrowe sło-

Exod: 4. v. 20.
Apoc: 7. v. 14.
Pſal: 17. v. 7.
1. Reg: 13.
2. Corin: 11. v: 25.
Zach: 11.
Ovidius.
Prover: 5. v. 3.

słowá, ále o moy BOZE iák częſto miodowe te lub żądleią uſtá, lub gorżkie czynią dyſguſtá. *Sæpè ſub dulci toxica melle latent.* O iák częſto, pod zdrádliwą tą słodyczą, zábijáiącą truie ſię świát goryczą! Nie ieden nie, Ionátás, ledwo co miodu tego zákuśi, przypłáćić go śmierćią muśi, *Guſtans guſtavi in ſummitate virgæ paululum mellis, & ecce morior.* *Virga* to *DEI*, rozgá to ná Páná BOGA, tá Pánná rozgá, ieżeli ktora ná chłoſtę y wieczne w piekle śieczenie iego pędźi odkupienie. Otoż *Decor, Vocavi decorem.* Otoż rozſzczká, ktora gdy BOGA záćina, ćiebie w piekło poćina. Przy tey wiąże ſię druga. *Alteram funiculum.* Druga názwałem ſznureczkiem. Ieżelić to ſznurkowa dyſcypliná, *Pulchro ligari phædere geſtiunt*, w piękny kolliguią ſię fáſcykuł, *unam vocavi decorem, alteram funiculum.* Ale ieżeli to *funiculus diſſolutus.* Warto bieſá oboie, będą z nich *Scopæ diſſoluta.* Páweł S. wſpomina *Vinculum Charitatis.* O! ieżelić *Charitatis*, ieżeli Chrześćiáńſkiey związek miłośći ſznurek ten wiąże BOGA ći obowiąże. Ale ieżeli niepowśćiągliwych y wyuzdánych *ſicut equus & mulus*, áffektow wiążą ćię ſznury. Cięſzkij ći y BOGV przyczyniáią tortury. *Peccatum flagellat Sanctitatem. Multa flagella peccatoris.* Iſai: 11. Rozgą świat cáły chłoſzczącą Duch Prorocki odgraża. *Percuciet terram virgâ oris ſui.* To pewnie

Ovidius. 1. Reg: 4. Zach: 11. Claudian. Zach: 11. Colon: 4. Pſal: 13. v: 10. Iſaiæ 11.

żárliwemi y żwáwemi uſt Káznodźieyſkich rozgámi, ktorzy wizytuiąc *iniquitates in virga ferrea*, ćiąć zwykli y przyćináć zbáwiennie. To pewnie uſtnemi Spowiednikow karámi, to pewnie groźnemi obráżonego BOGA edyktámi *Virga oris*. Ták ieſt á nie ináczyi, tną, bá rąbią iák śiekierą, prawdę mowią Kápłáni, karzą, *Percutiunt terram virga oris ſui*, źiemię, y z niey ſtworzonego człowieká, *hominem de limo terræ*. To gdy nie pomaga. Wymiátáiącą iáko śmieći y ſmrodliwe gnoie miethą powietrza z Edyktu ſwego wyniknioną, świát cáły zágniewány Pan y BOG moy chluſta. Iuż w Zwáńcu iák wymiotł y we Lwoie, iuż śię tego ſpodźiewáć y w Krákowie, iuż podobno y tę tu źiemię, *Percutiet Dominus virga oris ſui*. Bá prawdę rzekſzy *repercutiet*, wynieśione ná śię tą rozgą czy cáłą miotłą (wſzák tá znáczy powietrze) odbije zamáchy. Chcećie śię uſtrzedź tey káry Boſkiey, nie galćieſz ná to, bo iák galą ták biją. Niech *flagella peccatoris*, niech urażáiące Zbáwićielá grzechy wáſze uſtáną, *Sit peccatis tandem ſatis*. Ale to widzę choć ćięſzka zewſząd *calamitas* tnie nie płázuie; y *calamus*, y lekkie náwet pioro ćięſzko BOGA mego biczuie. *Multa flagella peccatoris*. Apocalip: 11. Rozgę nie pioro Ianowi S. oddáno. *Datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ*, iáko ſam referuie. Dotnie y pioro do żywego, *Pingit & pungit*, dobrze mu ktoś,

Pſal: 2. 9. Gen: 1. Neoteric⁹. Apoc: 11.

ktoś przypiſał. Szwárcuie gdy ryſuie, *quò meliùs eò deteriùs*, tym ſkázytelniey im czáſem kogo odſzwárcuie, czy odmáluie ſubtelniy; ma ſwoie cezury, ktoremi Boſkiey Rány renowuie tortury, ſtáną zá biczuiącą Chryſtuſá rozgę, rożne Pogáńſkie y Heretyckie piorá w błędách y brzydkich nie umoczone ále unurzone bluźnierſtwách. *Calamus quaſi virga. Multa flagella peccatorum.* Eccleſiaſtici 23. Nie tylko w uczynku, ále y w myśli bicze Eccleſiáſtyk Páńſki upátruie, *In cogitatu meo flagella.* y ſáme myśli, y ſáme ápprehenſye náſze biczuią Zbáwićielá, *apprehendit & flagellavit.* Wezmie owo kto zbytnie co ápprehendowáć, áż on y ſámemu BOGV nie przepuśći, áż on deſperáckiemi bluźnić BOGA myślámi, *Apprehendens IESVM flagellavit.* *In cogitatu meo flagella, multa flagella peccatoris.* Co grzeſznik, to bicznik; co bezbożnik, to powroźnik. Grzechy náſze wiążą, grzechy biją, grzechy y koronuią Zbáwićielá. Ieſt *peccatorũ aculeus in ſpinis.* Bo mowi *Teodor: in Pſal:* 37. że *David Spinam peccatũ nominavit tanquã inutile germẽ & ad pungendum natũ.* W ćierniowey Zbáwićielá mego Koronie, ſą bodzce grzechow, Nayświętſzą Głowę Iego rážące. Cierniową Koronę BOG z námi ćierpi, plotki klećći, plećie drugi trzy potrzy, ćiernie to plećie ná doymuiącą Odkupićielowi Koronę, *Plectentes Coronam de ſpinis.* Nie przyiemne iák ćiernie Zony,

Neoteric.

Eccl: 23. 2.

Joann: 19. v: 1.

Eccl: 230.

Joan: 19: 2.

Prov: 12. 2. ćierniowe utrapionych Mężow Korony. *Vxor corona est Viro suo.* Honoru, sławy, y fortuny ludzkiey szárpácze, ostrym stylem *pungenti calamo*, kończátemi y ostremi słowy rániące bliźniego ánimusze, nikczemne y leniwe Dusze, *Iter pictorum*
Prov: 15. 19. *sepes spinarum.* Ciernie to wszystko. Smutna z nich
Neoteric⁹. IEZVSOWI, smutna Bogu Oycu Koroná, *de spinis mæsta Corona Patri.* 2. Ad Corinth: 12. Páweł
2. ad Corinth: 12. S. nárzeka. *Datus est mihi stymulus carnis, spiritus Satanæ, qui me colaphisat.* A ten to Szátan, te to spirituski, co to bez wstydnym ćiáłá ogołoceniem kiedy do złego myśl ludzką stymuluią, ostre głogi, y kończyste bodzce ná Głowę IEZVSOWI
Neoteric⁹. gotuią. *De spinis mæsta Corona Patri* Podźmyż do owych, co to iákiego tákiego szárpnie, o káżdego iák ćiernie záwádźi, iákiego tákiego ukole, wykole; to temu, to owemu sztychowátemi żárćikámi, bodącemi przymowkámi, kolącemi dobodźie naśmiewiskámi, Ciernie to, głog to wszystko
Druzbicki ná Głowę IEZVSOWĄ. *Spinam Christi vertici infixit, qui in proximo virtutem & gratiam irrisit.* mowi *Druzbicki.* Kolą Chrystusá kolą, ktore bliźniego bolą urázy. *Exodi* 13. W ten czás kiedy naybárdźiey ludowi Izráelskiemu, te ktore *exarse-*
Psal: 117. 12. *runt sicut ignis in spinis* gniewu Pháráonowego dogarały impety, BOG się w ćierniu pokazał Moy-
Exod: 13. zeszowi, *Apparuit Dominus Moyse in Rubo ignis*, iá-

koby

koby chćiał pokazáć, że go dolegliwośći ludu iego iák ćiernie bodą y mortifikuią. Bolą Oycá Przedwiecznego, bolą IEZVSA mego kochánego, te, ktore lud iego kolą prześládowánia. *De ſpinis mæſta Corona Patri.* Stáną zá Krzyż Chryſtuſowi, nieznośnym ággráwuią go ćiężarem, te ktore oppreſſyámi y wymyślnemi ubogich ludźi ćiemiężą ućiśnieniámi extorſye. Nieznośna Krzyżá Chryſtuſowego wagá, opprymuiąca ięczących pod iárzmem ubogich ludźi, Vrzędow y wſzelkiey zwierzchnośći powagá. Bo On ubogich ludźi ſam dźwiga ćiężary. *Verè dolores noſtros ipſe tulit, & languores noſtros ipſe portavit.* Iſai: 53. 4. Chodźi drugi ni Boże umęczenie, to práwem, to lewem, to wexámi, to wymyślnemi wyćieńczony podatkámi, Boża Męká to, Krzyż to nieznośny ná Zbáwićielá. Ciężko ſię zá te ućiążenia nie ládá Atlás, ále ſam Chryſtus zápoćił, *Nemo levem credat molem, ſub qua caput orbis ſudavit.* Ciężkie grzechy náſze, ták obćiążyły Zbáwićielá, że pod niemi ulegáiąc, krwáwego znoju zlał źiemię kroplámi. *Factus eſt ſudor ejus, quaſi guttæ ſanguinis decidentis in terram.* Luc: 22. v: 14. Wyrabiaſz rożne ſztuki, rożne z ſzkodą y ukrzywdzeniē bliźniego czyniſz Fábryki, wſzytko on to ieżeli ćię z ládźić z śiebie nie może, P. BOGV oddáie. Ná P. BOGA iák ná Oſłá wſzyſtko wáli, á zátym ággráwuieſz ćiężkim Krzyżē Grzbiet moiego Zbáwi-

Psal: 128. wićielá, iáko ná to u Dawidá utyſkuie, *Fabricaverũt ſuper dorſũ meũ peccatores.* Wſzyſtko to P. BOG od nas ponośi, co bliźni znośi. Dźiećię zá rączkę, Mátkę zá ſerce, mowićie poſpolićie: *Filij adoptionis,* Synámi wſzyſcy ieſteśmy Chryſtuſowemi, boli to Oycá Niebieſkiego boli, co nas iednego od dru-

Math: 18. giego boli. *Quæcunq; feceritis minimo ex parvulis, iſtis mihi facietis.* Proteſtuie ſię Zbáwićiel. Przypátrzże ſię Chrześćiáńſki człowiecze, przypátrz Duſzo Krwią IEZVSOWĄ zmácerowána, przypátrz zákámiáłe y okrutne ná BOGA Twego ſerce, tym y milion inſzym odemnie opuſzczonym, ktore BOG od ćiebie y dla ćiebie ponośi, káto-

Thren: 1. wniom. *O vos omnes qui tranſitis per viam attendite & videte, ſi eſt dolor ſicut dolor meus.* Wſtrzymay zápędzone niewiedźieć gdźie myśli, obroć ie ná głęboką Męki IEZVSOWEY kontemplácyą. Swiádczy literá Swięta, że ktokolwiek przez mieyſce to przechodźił, ná ktorym Abner był zábity,

2. Reg: 2. záſtánawiał ſię, *Omnes qui tranſibant per locum in quo Abner fuit occiſus, ſubſiſtebant.* Stań ná Páſſyi IEZVSOWEY, ná mieyſcu tym Smierć y Mękę Iego reprezentuiącym, uważ kto dla kogo? y od kogo, te wytrzymuie tyránnie. Oto BOG od ſtworzenia, oto Odkupićiel od grzeſzniká, oto Chryſtus od ćiebie y dla ćiebie człowiecze, *ipſe*

Isaiæ 53. *enim vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attri-*

tus

tus eſt propter ſcelera noſtra. Poſuit in eo Dominus iniquitates omnium noſtrum. Zważ iák go to ćiężko dolega, iák go to do ćiebie boli; *Non eſt dolor ſicut dolor ejus.* że ćię nie tylko Męká Iego nie boli, ále go ieſzcze coraz nowemi męczyſz obrázámi, krzyżuieſz kryminałámi. Nieznośny bol Serce dręczy IEZVSOWE, że my Krwi Iego Przenayświętſzey Azárdem, zdrowia y żyćia nákłádem nábyći ludźie Iego, *populus acquiſitionis*, Smierći Iego okrutney medyácyą reconcyliowáni przyiaćiele, bo przez nię z nieprzyiaćioł ſtáliśmy ſię przyiaćiołámi. *Nos qui inimici fuimus, morte Chriſti reconciliati ſumus.* Rom: 5. Ná niego powſtáiemy! Iáko ná to u Pſalmiſty wyrzeka. *Amici mei & proximi mei adverſùs me appropinquaverunt & ſteterunt.*Ześmy ná niego náſtąpili! żeśmy go w oſtatnim nieſzczęśćiu odſtąpili! *Et qui juxta me erant de longe ſteterunt.* Ze z nas w ſmutku y utrapieniu żadney nie ma poćiechy. *Circumſpexi, & qui conſolaretur non fuit.* Obeirzałem ſię, urzewnia Chryſtus, á ktoby mię poćięſzył! ktoby miał nádemną kompáſſyą! lub przyiaćielſką ulżył bolu konſolácyą, nie obaczyłem nikogo! *& qui conſolaretur non fuit.* Niewyćierpiánie, niewymownie to Chryſtuſá boli, że z nas práwie nikogo Męká Iego nie boli. Przećiwnym záś ſpoſobem, iáko w drugiey częśći Kazánia mego pokażę; nic do tego Chryſtuſá nie boli,

Thren: 1.

1. Petri 1.

Rom: 5. 10.

Pſal: 37. 12.

Ibidem.

Iſaiæ 63. 5.

Ibidem.

kogo

kogo Smierć y Męká Iego boli, kto ná Iego pássyi, bez ſerdeczney nie ieſt kompáſſyi. Iáko bowiem, tyráńſka y niewytrzymána ná Chryſtuſá męczárnia, nie ápprehenduiących Męki Iego, złym zá dobre oddáiących niewdźięczność, ták ieſt ſłodką wſzelkich állewiácyą bolow, ſerdeczna ubolewáiącego nád ſobą grzeſzniká kompáſſya.

Z codźienney experyencyi, nátuiálnym mowmy ſpoſobem. Niech owo kto w ćiężkim będźie nieſzczęśćiu, niech w nieuchronney hániebney śmierći niebeſpieczeńſtwie z dręczącym pássuie ſię utrapieniem, á w tym nieprzyiaćiel iego głowny, prawdźiwym wyperſwádowány politowániem, przyidźie do niego, przepraſza, żáłuie, wſpoł boleie. Czyż podobna? żeby uráżony niegdy, zdewinkowány bydź niemiał przyiaćiel, żeby mu uraz nie miał dárowáć, żeby go do tego co boleć miáło, ktorego ſmutek y iego boli utrapienie, rozwlokłey (żebym nie przedłużył) czynić niechcę ápplikácyi, *breviſsima via* idę ſobie *per exempla.* Wybacz Swięty moy Pátryárcho. Zákrzáwiłeś Serce Piotrze S. IEZVSOWE, kiedy ten, ktory ná tyśiąc śmierći wprzodeś ſię rezolwował, niżbyś

Marc: 14. 31. ſię był miał kiedy záprzeć Chryſtuſá. *Etiamſi me mori oportuerit non Te negabo*, iedney przeląkſzy ſię kuchienney wyprzyśiągłeś ſię IEZVSA. *Cæpit anathemizare & jurare non novi hominem.* A przećię

żeś

żeś podczás páſſyi IEZVSOWEY żalem zdięty ſerdecznym, łzy lać począł rzęśiſte, wſpomniawſzy ſobie ná Zbáwićielá. *Recordatus eſt & flevit amare.* Mar: 14. 72. Wſzyſtkich do ćiebie zápomniawſzy uraz, Chryſtus ćię beátifikuie, *Beatus es Simon Bariona.* Math: 16. 17. Publiczną byłá Mágdálená grzeſznicą, náobrażáłá ſię P. BOGA do woli, á że go przy Męce Iego nie odſtąpiłá, że z nim ledwie nie zárownie pod Krzyżem ſtoiąc boláłá, generálnego doſtąpiłá Iubileuſzu, *remittuntur tibi peccata.* Math: 9. Ládáco był Dyzmás łotr, y hultay wierutny, miáło do niego co boleć Zbáwićielá, á przećię że nád nim ubolewał, *Nos quidem juſtè patimur, hic autem quid fecit?* Wſzyſtko mu Chryſtus dáruie, Ráiem kondolencyą iego regrátyfikuie. *Hodie mecum eris in Parádiſo.* Luc: 23. 43. Niewiem ći ia nikomum w ſerce nie záglądał, z życzliwośći, czy z ćiekáwośći, hurmem ſię zá Chryſtuſem wyſunęło Zydoſtwo, okiem nieprzeyrzáne rożnego táłáłáyſtwá tłumy, nieprzeliczone rożney hálaſtry wyſypáły ſię gromády. *Turba magna quam dinumerare nemo poterat.* Apocal: 7. Bydź może, że tám y ći byli, ktorzy ná niego náſtępowáli, inſtygowáli, bij, zábij, *Tolle, crucifige,* wołáli; á przećię Joan: 19. 15. że ich ták Męká Iego boláłá, że wſzyſcy rześiſtemi zálawſzy ſię łzámi, z Páſſyi ſię powracáli, *Et omnis turba eorum qui aderant ad ſpectaculum hoc, revertebantur percutientes pectora ſua, & flentes amare.* Luc: 23. 48.

ták tym ſobie zdewinkowáli Zbáwićielá, że go to do nich nie tylko nic nie boli, ále ieſzcze y Oycá zá nich przepraſza, *Pater dimitte illis.* Ey Páńſtwo moie ieſteśćie tu dźiś ná páſſyi, ſtáwili wam w oczách Mękę y Krzyż IEZVSA moiego, święte duſze, pobożni páſſyonánći, reprezentowáłá wam ią niegodna mowá moiá. O ktożby mi to dał! ktoby mię tym uſzczęśliwił! żebyśćie wſzyſcy nie ináczey z tego Kośćiołá, z tey tu powracáli ſię páſſyi, tylko w iedno lámentu y ſerdeczney kompáſſyi, w iedno pokuty y żalu zá grzechy przemienieni widowiſko. Ciężkośćie, ćiężko, y nie raz obráźili BOGA, ćiężko go to ćiężko boli, że od was od ſwoich ćierpi Chrześćian, dla ktorych ták wiele czynił, dla ktorych poniewierki, prześládowánia, urągánia, śmierć poniosł náoſtátek, dla ktorych nie doſyć że ſię ze wſzyſtkiego wyniſzczył, *Exaninivit ſemet ipſum*, y krwie włáſney nie żáłował, áż náoſtátek y Duſzę łożył. *Quid potuit ultra facere & non fecit.* O záprawdę! *Majorem haritatem nemo habet, quàm ut animam ſuam det pro amicis ſuis.* Coż mu z tego zá korzyść? *quæ utilitas in ſanguine?* kiedy naymnieyſzey nie ma zá to wdźięczności. Szczęśliwśi ſą nierownie ludźie do ludźi, niż BOG do człowieká. Otworzyłá ſię kiedyś ognista w Rzymie odchłań, niewytrzymánym ſmrodem y uśmiercáiącym fetorem

Luc: 23. 16.

Ad Phil: 2. 7.

Pſal: 19. 20.

rem lud Rzymſki zábijáłá, udáią ſię do Bożkow ſwoich Rzymiánie, y tę biorą odpowiedź, że ſię odchłań nie zámknie, poki kto dobrowolnie w nię nie ſkoczy, rezolwuie ſię nátárczywy y odważny Zołnierz Kurcyuſz, y zá konſerwácyą Przyiaćioł y kochánych Sąśiádow ſwoich w ogień czy w piekło ſkoczy. Aż go Rzym cáły, áż go nieśmiertelne Poetow y Chiſtorykow piorá pánegirycznym dotąd opłákuią uboleniem. Widźi niebeſpieczeńſtwo y bliſkie ſwoie y ludźi ſwoich zginienie Otto Ceſarz, áż żeby poddánych śmierćią ſwoią ochronił, ſam ſię zábija. Te godne złotá wyrzekſzy słowá: *Miły mi lud Rzymski, choć śię zemną nie zgadza, niech zwyćięży Witelliuß, niech cáli będą Zołnierze iego, y wy z niemi cáli bądźćie, dáleko bowiem słußnieyßa rzecz ieſt, iednemu zá wßyſtkich, niż wßyſtkim ginąc zá iednego. Ia zá was zginać wolę, żebyśćie pámiętáli, żeśćie tákiego Ceſárzá mieli, ktory nie wáße zá śiebie, ále ſwoie zá was zdrowie łożył.* Cor: Tacitus & alij. Ták tá rezolucya, ták tá śmierć iego poddánych iego boláłá, że nátychmiaſt dobywſzy mieczá z Zołnierzow ieden, *ná Twoię śmierć o Ceſárzu pátrzyć nie będę*; wymowiwſzy, záraz go ſobie áż w ſerce wypráwił, inśi gdy iuż trupá Ceſárſkiego obaczyli, ſámi śię z żalu zábijáli. Ginie zá Wolność Rzymſką *Pompeius Magnus*, áż generálnym świát cáły rykiem y rozlegáiącym ſię nápełnia lá-

Lucanus & alij. mentem: *Totis audito funere magni littoribus sonuit, percußus plăctibus æther, exĕploǫ̃z carens & nulli cognitus ævo luctus erat.* Wychodźi fátalny Bożkow Pogáńſkich edykt náWoyſká Kodruſowe: ieżeli ieden zá wſzytkich nie zginie, ginąć wſzytkim potrzebá, odważa ſię Kodrus Krol umieráć zá poddánych, wpada w wrzącey pośrzodek Woyny, y ginie zábity, áż mu śmierć śmierćiámi wdźięczni rekompenſuią Zołnierze. *O Codre! tu vitam dedisti! ut nos vivamus, utinam morte nostra vitam tibi compensare poßemus.* Doſyć wdźięczności ubolewáiącey doſyć kompáſſyi. A kiedy nie od głuchych Báłwánow, ále od ſámego Stworcy Niebá y Ziemie Páná y BOGA náſzego nieuchronney dekret śmierći wychodźi, kiedy ginąć, á ginąć wiecznie
Gen: 2. wſzyſtkim potrzebá, *morte moriemini*, kiedy ſię piekło ná pochłonienie otwiera. A kiedy nie ládá Curtius, nie Codrus, nie Otto ále oto, BOG z BOGA, *DEVS de DEO*, Syn rowny Oycu, Zbáwićiel moy kochány, żebyśmy wiecznie żyli, żeby nas śmierćią ſwoią, od śmierći wieczney wybáwił, śmierć hániebną podeymuie, kiedy nas krwie y żyćia ſwego impenſą odkupuie, nie tylko ktoby z nim chćiał umieráć nie znáyduie, ále y żadney nád ſobą nie widźi kompáſſyi. Nie potrzebuieć nie, nie wyćiąga tego po nas IEZVS moy nayukocháńſzy,
Psal: 50. 19. żebyśmy ſię dla niego zábijáli, *Non vult mortem*

pec-

peccatoris. Kontent będźie z kruſzonego y ubolewáiącego nád ſobą ſercá. *Cor contritum non deſpiciet.* 1. Reg: 5. Poimáli Philiſtynowie Arkę Páńſką, wnieśli do Meczetu Dágonowego, áliż ći (mowi literá święta) przyſzedſzy názáiutrz ſkruſzonego ználeźli Dágoná. *Invenerunt Dagon jacentem pronum in terra coram Arca Domini, caput verò Dagon & duæ palmæ manuum ejus abſciſſæ.* Proſtak z tego Dágoná nie umie ſzczęśćia záżyć, teraźćiby co w naylepſzą przy Arce Páńſkiey nie trzebá bydź bezręcznym, nie ma głowy z ſobą nie umie ſobie porádźić, *Caput ejus & duæ palmæ manuum ejus abſciſsæ.* O máło teraz Dágonow tákich, przy ktorychby Arki Páńſkie, ładowne ſzkátuły, publiczne Káſſy, depozytá ludzkie, kommiſſye, podatki y publiczne były proventá, á oni przy nich bezręcznemi byli Dágonámi, bá choćby drugi y rąk nie miał, to ich ſobie nádſtáwi, *Centimanus erit qui modo mancus erat.* Ale dawſzy pokoy reflexyom, y odrywáiącym mnie od Męki Páńſkiey dygreſſyom, uważmy ſobie Chrześćiánie moi, kámienny Dágon w poimániu widząc Arkę Páńſką, wſzytek śię ſkruſzył, á lodowátym okrzepłe kaukázem Chrześćiáńſkie ſercá, z żalu śię nie padáią, nie kruſzą, nie pukáią. *O duriora ſaxis pectora!* Vrzewnia ná to Ambrozy S. *Proditor ſcelus morte condemnat, elementa fugiunt, terra concutitur,*

1. Reg: 5.

S. Ambroſ.

 monu-

monumenta reserantur, velum Templi scinditur Iudæorum (á ia mowię) *Christianorum tamen duritia manet orbe concusso.* O zákámiálsze nád skáły sercá! Zdraycá zbrodnie śmierćią opłákuie, żywioły się wzdrygáią, źiemiá się páda, groby się otwieráią, zasłoná się puka, á Chrześćiáńska zátwárdźiałość nieporuszona zostáie. Swiádczy Leo S. że kiedy Chrystus konał wszystko wspoł ięczáło stworzenie y gwoźdźie Krzyżowe wszystkie wespoł ele-

S. Leo Pa: Serm. 6.

mentá poczuły. *Vniversa Creatura congemuit, & Crucis clavos omnia simul elementa sensere.* A żywe ná MękęIEZVSOWAy nie ięknieChrześćiáństwo! Ey człowiecze Chrześćiáński! Ey Duszo Krwią Iego naydroższą odkupiona! BOG ći to twoy, Zbáwićiel ći to twoy, Pan ći to twoy, Oćiec ći to twoy, Dobrodźieyći to twoy ćierpi, á ćierpi Męki żadnym niepoięte rozumem, żadną exágerácyą, żadną nayżárliwszych Káznodźieiow niewymowne energią. *Si vox infragilis, pectus mihi firmius are. Pluraq; cum lingvis pluribus ora forent. Non tamen complecterer omnia verbis. Materia vires exsuperante meas.* Choćbym miał głos nie złamány, y pierśi z miedźi lite, choćbym ust tyśiąc, y tyśiąc miał ięzykow, nigdybym iednák wyśilonemi wszystkiego nie ogárnął słowámi, co BOG ćierpi dla człowieká, á ćierpi bez kompássyi, á ćierpi od człowieká. Wiemći ia wiem, że tu káżdy

ma ſwoię brodawkę, *& Sancti habent ſuas verrucas.* Ma tu do káždego co boleć Chryſtuſá. Nie przydawayćież mu bolu ná bol, rány ná ránę. *Afflicto non eſt addenda afflictio.* Nie bywayćież ná Páſſyi bez kompáſſyi, niech w niewymownym ſmutku ſwoim tę z was ma Zbáwićiel poćiechę, że nie dármo Krew ſwoię Nayświętſzą zá was leie. Oto ſię wam, iáko niegdy Ludgárdźie S. z tey Krzyżowey prośi Kátowni. *Vide mea Ludgardis, ut vulnera mea clamãt ad te, ne fruſtra Sãguinem fuderim pro te.* Pátrz Duſzo Chrześćiáńſka mowi zboláły IEZVS, iák Rány moie wołáią do ćiebie, żebym nie dármo Krew przelał dla ćiebie, wroć iednę przynamnij łezkę, iednę przynamnij ſerdeczney tey wodki ná otrzeźwienie moie odday mi kropelkę, zá wylane Krwie moiey ſtrumienie. Proſzą ſię nam, wołáią ná nas Rány mego IEZVSA, żebyśmy im zfolgowáli, żebyśmy ſię nád niemi zlitowáli, y użalili. *Vulnera clamant.* Mieymyż litość, zmiłuymyż ſię nád IEZVSEM, iużże go więcey nie kátuymy, iużże go więcey okrutnemi zbrodniámi y niewdźięcznośćią náſzą nie krzyżuymy, *Rurſum crucifigentes ſibimet ipſis Filium DEI.* Mękę raczey Iego y ćiężkie urázy ktoremi go comomentnie ániemy, opłákuymy! *Vlulate Paſtores, totiq; amaras in lacrymas, in gemitus & doloroſas lamentationes reſoluti indolete.* Płáczćie go Páſterze nay-

In Revel: S. Ludg:

Hebr: 6. 6.

Jer: 25.

nayzacnieyszych płácz wyborze Kápłánow, *quia*
Jerem: 28. 36. *devastavit Dominus pascua vestra.* Wielka devástácya! wielka to szkodá! Oto niewinny wász ná
Hym. Eccl: rześ idźie Báránek! *Agnus paschæ deputatur.* Ryknij rozlegáiącym się iękliwych płáczow echem Herbowna Krákowska Bramo, Niebo przebijáiącemi krzycz Miásto lámentámi, *Vlula porta, cla-*
Isaiæ 14. 31. *má civitas, quia prostrata est Philistea omnis.* A ieżelić ćięszka przy krwáwey IEZVSA mego Pássyi, niepohámowánych żalow nie spráwuie kompássya, niech ćię przynamniey tych, dla ktorych y przez ktore BOG kona, srogość grzechow rozkwili,
S. Bernard: *Si flere non potes ex amore & compaßione, quomodo saltem propter multitudinem peccatorum tuorum non flebis?* Ieżeli ćię miłość y kompássya nie rozrzewni, niewiem áh niewiem! iák ćię przynamniy wielkość grzechow twoich nie rozpłácze, mowi Bernard miodopłynny. BOG żebyś ty żył, umiera; Chrystus kona od stworzenia, IEZVS dla twego morduie się zbáwienia. Płácz go człowiecze mizerny, *Vlula civitas, ululate pastores.* Ryczćie, beczćie, szlochayćie. *Concute Domine.* Skrusz Pá-
Exod: 17. nie zákámiáłe sercá nász. *Percute Petram & fluent aquæ. Contere,* Vderz, skrusz Pánie dyámentowe serc nászych Opoki, niech rześiste łez leią potoki. Vbolewáiąca pod Krzyżem, bá zárownie z Synem męczona Mátko, Ty, ktoraś według Ru-

per-

pertáS przez ſerdeczną kompáſſyą wſzytkie z nim męki ćierpiáłá, *Matrem crucifixerunt & laceraverūt vulneribus cōpaßionis.* Zmiękcz zápámiętáłośći náſzey zátwárdźiáłość, niech y z náſzey Chryſtus iákążtákąż ma folgę kompáſſyi! podźiel ſwoy yChryſtuſow bol z námi ná poły! *Fac ut portē Christi mortem paßionis ejus ſortem & pœnas mecum divide.* A przynamniy, ieżeli tego śmiertelnemu wytrzymáć nie podobna człowiekowi? bo mowi Bernard S. *Tantus erat dolor Virginis, ut ſi in omnes creaturas, quæ pati poßunt; divideretur, omnes ſubito interirēt.* Niech ſię rzewliwemi z tobą łzámi zálewam! niech nád zmęczonym dla mnie Odkupićielem moim ubolewam. *Fac me verè tecum flere, crucifixo condolere.* A iáko cáła w ránácheś ſię Syná Twego záwárłá, y on wzáiem cáły ieſt w tobie, *Tota enim es in vulneribus Chriſti crucifixi, & totus IESVS Chriſtus crucifixus eſt in intimis viſceribus tuis.* Rupertus. Hym:Eccl: S. Bernard. Hym: eod:

Ták nam ſpraw ták dopuść, żebyśmy cáli myślą, y uſtáwiczną Męki Iego kontemplácyą w Ránách ſię Iego záwárli, báwili, utopili! *Portemus DEVM in cordibus noſtris.* A wzáiem ſupplikuymy, przypadſzy ná koláná, niedoſtępney gornego Máieſtatu Iego ádmiſſyi. Niech nas w nay-drożſzych Ránách ſwoich pomieśći. Szczyći ſię tym Auguſtyn S. honorem, że Włocznie Longinowey torem w Serce wpadł IEZVSOWE. *Longinus.* 1. Cor: 6. 20.

S. Auguſt: *ginus aperuit mihi Lanceâ & ego intravi & requieſco ſecurus.* Zebrzmyż y my iękliwym y z pod ſercá dobytym wſzyſcy weſtchnieniem, niech nas nie bez kompáſsyi ná tey będących Páſsyi, w beſpieczney Ran ſwoich Vćieczce, od ſpráwiedliwośći

Pſal: 6. 1. ſwoiey ſchroni, uchroni páſsyi. *Domine ne in furore Tuo arguas me.* Pánie żebyś mię w zapálczywośći Twoiey nie karał. *In Tua Vulnera me proijcio, ô*

S. Franciſc: Xaverius. *IESV! ibi me abſconde & defende, donec mihi largiaris gratiam videndi Tui & amandi in æternum.* Oto w Rány Twoie porzucam ſię o IEZV! tám mię przyimij, tám mię ſchroń, tám záchoway, tám broń, tám konſerwuy ná wieki: ná wieki.

A M E N.

BIBLIOTH. UNIV. JAGELLONICAE

Imprimatur.

M. BASILIVS PLASZCZEWSKI, S.Th: Doct: & Profeſſor, Collegij Majoris Senior Pater, Eccl: Cath: Crac: Canonicus, Collegiatæ SS. OO. Præpoſitus, S.R.M.S. Libror: per Diœc: Crac: Cenſor, Vniverſitatis Crac: Generalis RECTOR.

mpp.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0025424

40